

**MU
SIK**
I UPPLAND

Accordeon- konsert

22 november 2018

Uppsala Kammarorkester

Dirigent: Olari Elts

Solist: Irina Serotyuk, accordeon

Program

Kvällen inleds med utdelning av stipendier ur Håkan Parkmans Minnesfond.

Lotta Wennäkoski
f. 1970

Verdigris

Erkki-Sven Tüür
f. 1959

Prophecy. Konsert för accordeon och orkester

PAUS

Jean Sibelius
1865-1957

Tuonelas svan ur Lemminkäinen-sviten op. 22, nr 2

Dmitrij Sjostakovitj
1906-1975

Symfoni nr 9 Ess-dur op. 70

Allegro

Moderato

Presto - Largo - Allegretto

Konserten beräknas pågå till kl 21.00

Uppsala Kammarorkester

Violin 1

Klara Hellgren, *koncertmästare*
Nils-Erik Sparf
Jeffrey Lee
Anders Lagerqvist
Henriette Klauk
Tomas Ebrelus
Dag Alin
Dinara Mansurova

Violin 2

Bernt Lysell
Elin Emtell Rubinsztejn
Catharina Ericsson
Gabriele Freese
Christina Gustavsson Hamberg
Anna Kroeker

Viola

Ylvali Zilliacus
Sofia Hansen
Jörgen Sandlund
Olof Ander
Thomas Ringqvist

Violoncell

Per Nyström
Sara Wijk
Louise Agnani
Gunnar Jönsson

Kontrabas

Barbro Lennstam
Sigrid Granit
Roger Bergman

Flöjt

Hanna Gustafsson
Kristina Ålåker
Moa Bromander

Oboe

Malin Klingborg
Jenny Hülphers

Klarinett

Som Howie
Jan-Erik Alm

Fagott

Sven Aarflot
Magnus Bagge

Horn

Fredrik Dickfelt
Lennart Svensson
Staffan Lundén-Welden
Britt Crafoord

Trumpet

Bengt Fagerström
Paul Hägglöf

Trombon

Birgitta Lagerstedt
Sally Allkins
Nicholas Eastop

Tuba

Anton Svanberg

Pukor

Christer Ferngren

Slagverk

Martin Larsson
Erik Lång

Harpa

Stina Hellberg Agback

Olari Elts

Olari Elts är belönad med flera utmärkelser. Han har dirigerat många av världens mest framstående orkestrar och är känd för att skapa sammanhållna och genomtänkta program.

Olari är konstnärlig ledare för Kymi Sinfonietta i Finland och förste gästdirigent i Estlands nationella symfoniorkester. Tidigare har han haft liknande uppdrag med Helsinki Philharmonic, Orchestre de Bretagne och Schottish Chamber Orchestra. Han gästar regelbundet orkestrar såsom City of Birmingham Symphony, the Hallé Orchestra Manchester, BBC National Orchestra of Wales, Danish National Symphony Orchestra m fl i Europa, även orkestrar i Japan, Australien, Nya Zeeland och i USA.

De senaste åren har han ägnat sig åt att spela in verk av estniska tonsättare såsom Heino Eller och Erkki-Sven Tüür (kvällens verk Prophecy finns inspelad på Ondine). Olari Elts är också grundare av den nutida musikensemblen - NYJD Ensemble.

Irina Serotyuk, accordeon

Irina Serotyuk tillhör den yngre musikergenerationen från Ukraina som fått stora framgångar i övriga Europa. Irina är uppvuxen i en musikerfamilj där hennes pappa blev hennes första lärare. 2013 fick hon Gaude Polonia av Polens kulturminister vilket innebar möjlighet att studera vid Frederic Chopin Music University i Warszawa. Hon har även studerat i Odessa och vid Kungliga Musikhögskolan i Stockholm.

Irina har vunnit ett trettiotal internationella tävlingar både som solist och som kammarmusiker runt om i Europa. I Sverige har hon bl a, tillsammans med klarinettisten Magnus Holmänder, vunnit kammarmusiktävlingen Ung och lovande och 2018 var hon en av de tre finalisterna i Solistpriset, Sveriges mest prestigefyllda utmärkelse för klassiska musiker. Irina engageras såväl som solist som att medverka i olika ensembler eller i symfoniorkestrar.

Wennäkoski, Tüür, Sibelius och Sjostakovitj

Lotta Wennäkoski tilltalas av de begränsningar som kan finnas i att komponera för en orkester i dess grundläggande, klassiska form. Hon anser egentligen inte alls att det är begränsande - "jag tycker att jag får ut väldigt mycket ur en orkester". Hon använder gärna ovanliga effekter i sitt komponerande, i *Jong* för kammarorkester har exempelvis en jonglör som solist. Wennäkoski har liknat kompositionsprocessen både med att baka (idén till stycket är receptet som följs när ingredienser läggs till och degen knådas) och att väva (likheter med hur noterna struktureras).

Wennäkoski föddes i Helsingfors men de första högre musikstudierna (violin och ungersk folkmusik) förlades till Budapest. Åter i hemstaden blev det kompositionsstudier vid Sibeliusakademin för bland andra Kaija Saariaho, och senare i Haag för Louis Andriessen. Karriären som tonsättare började med musik till radioteaterpjäser och kortfilmer. En konsert inom ramen för Helsingfors Musica Nova-festival som fokuserade på hennes musik satte fart på uppmärksamheten, och idag strömmar beställningarna in. *Verdigris* (ett namn på färgpigmentet spanskgrönt eller koppargrönt, som här närmast betyder patina) beställdes 2015 av Scottish Chamber Orchestra i Edinburgh och uruppfördes av dem. Verket är Wennäkoskis hyllning till Jean Sibelius, vars 150-årsjubileum firades samma år. Än en gång använder hon ovanliga tekniker, exempelvis hörs svaga talröster samtidigt som musiken spelar. *Verdigris* bygger delvis på material ur Sibelius tidiga tondikt *En saga* som enligt honom själv inte avsåg någon speciell saga, utan snarare var ett uttryck för ett visst sinnestillstånd efter en rad smärtsamma upplevelser i början av 1890-talet.

I början av sin karriär överbryggade estländaren Erkki-Sven Tüür musikaliska gränser på ett litet ovanligt sätt. Han studerade flöjt, slagverk och komposition vid konservatoriet i Tallinn, samtidigt som han från 1979 ledde rockgruppen In Spe som gärna införlivade element från renässans- och barockmusik. Därtill komponerade han för teaterproduktioner och studerade elektronisk musik i Darmstadt. Examensdags från konservatoriet 1984, fem år senare undervisade han själv där. Samtidigt började beställningar av verk för olika kammarensembler droppa in från när och fjärran. 1994 kom det verkliga genombrottsverket, *Requiem*. Snart var Tüür en av Estlands mest spelade tonsättare, han kunde sluta undervisa och istället ägna sig åt komposition på heltid.

Prophecy för accordeon och orkester från 2007 beställdes av Orchestre de Bretagne och Åbo Filharmoniska Orkester, som också uruppförde konserten under ledning av Olari Elts med Mika Väyrynen som solist. De fyra satserna spelas attacca, det vill säga utan pauser mellan dem. Enligt tonsättaren står titeln profetia för den långa och rika traditionen av vissa individers färdighet att "se saker", något som genomsyrar så många kulturers historia. De som gjorde det kunde mötas av blandade känslor från majoriteten - med respekt eller förakt, bli klassade som farliga eller galna. Men de hade sin kontakt med det som är bortom oss, och musiken speglar kraftfullheten hos detta fenomen.

Den symfoniska dikten *Tuonelas svan* hör till Jean Sibelius mest kända orkesterverk. Den ingår i *Lemminkäinensviten* men startade faktiskt som operauvertyr, under tonsättarens korta wagnerianska period. Sommaren 1893 planerade han en opera

grundad på Kalevalas sånger nr 6 och 16, kallad *Båtens skapelse*. Den skulle komponeras enligt Wagners teorier om föreningen av toner och ord. Sibelius skrev uvertyren, alltså "svanmusiken" vi nu känner så väl, och gav sig 1894 ut på "pilgrimsresa" till Bayreuth-festspelen för att bekräfta sina nya stilideal. Men Wagnerdyrkan förbyttes i Wagnerkris. Då han studerade Franz Liszts *En Faustsymfoni* fann Sibelius en annan väg. "Jag tror att jag egentligen är musikmålare och diktare", resonerade han nu. Operan fick vara, och av skisserna bearbetades *Lemminkäinensviten*, även kallad *Fyra Legender*, som skildrar den djärve, sorglöse och något självsvåldige Kalevalahjältens eskapader och umbäranden. I partituret angav Sibelius: *Tuonela, de dödas rike*, är omgivet av en bred och strid älv, på vars yta *Tuonelas* svan färdas majestätiskt glidande och sjungande sin dystra klagan. Vid älven åläggs *Lemminkäinen* att skjuta den svarta svanen för att vinna *Pohjolas* dotter. Svanens monotona men undersköna sång har fallit på det engelska hornets lott, ett tidigt exempel på tonsättarens mästerliga, lika enkla som eleganta orkestreringskonst. Undra på att det atmosfäriska stycket snart gjorde tonsättaren världsberömd.

Dmitrij Sjostakovitjs *Symfoni nr 9* från 1945 har i viss mån hamnat i skuggan av de båda föregående symfonierna från krigsåren, de mer spektakulära nr 7 och 8. Kanske får man också säga att den överväldigande tionde symfonin varit med om att skymma nians kvaliteter. Nr 9 fick allvarliga konsekvenser för tonsättaren, än en gång hamnade han i yttersta onåd. Symfonin retade gallfeber på Josef Stalin och hans många musikpolitiska hantlangare. Vad var nu detta? Man hade efter krigslyckans vändning tyckt sig kunna förvänta en triumfatorisk hyllning av ledarens geni och stora vishet.

Så måste det ju bara bli, i en symfoni som rent av stoltserade med det musikhistoriskt markanta numret nio! Men här fick man bara höra sarkasm och bitterhet, inte ett spår av förhärlikande av den politiska och militära makten. Ingen jätteorkester, utan en besättning à la Schumann plus slagverk. Redan symfonierna nr 7 och 8 hade på olika grunder betraktats som icke fullvärdiga hyllningar, och nu var det nog.

Anklagelserna om formalism (vad nu det egentligen skulle innebära i detta sammanhang) och om hån mot det sovjetiska folkets smak haglade. Skolbarn fick utantill lära sig texter om skadorna som nu drabbat konsten. 1948 kom resolutionen som fullständigt fördömde en rad tonsättare som folkfiender. Stalin lär ha retat sig särskilt på Sjostakovitj, både för att han var så omhuldad i väst och för att diktatorn inte fått sin storståtliga symfoni. Sant är att nian inte direkt jublar, men varför skulle den det? Även mardrömmen, inte bara segern, skulle ju skildras. Med resolutionens bannbulla och svartlistning i ryggen blev det några år med enbart filmmusik som möjlig inkomstkälla för "formalisten", och naturligtvis en ny period av ständig skräck. Sjostakovitj profetia för symfonins närmaste öde, fram till Stalins död, kom att slå in: "Musikerna kommer att tycka om att spela den, kritikerna kommer att älska att krossa den".

Även i väst tillät man sig att avfärda mästerverket som en trivialitet. Satserna är fem, de tre sista spelas attacca. Uruppförandet ägde rum i Leningrad den 3 november 1945 under den legendariske dirigenten Jevgenij Mravinskis ledning.

/Gunnar Lanzky-Otto

Jubileumssång

Uppsala Kammarorkester firar sitt 50-årsjubileum hela säsongen 2018-2019. Vi återger minnen från olika tidpunkter under dessa 50 år. Orkesterchef Mona Gunnarsson har än en gång grävt i arkiven.

Märklig Sverigepremiär

Carl Rune Larsson var djärv och framsynt i sin programsättning. Han var först i Skandinavien år 1971 med att framföra Sjostakovitj Symfoni nr 14 här i Uppsala, den med sopran- och bassolister. Ikväll får vi höra Symfoni nr 9, som är en annan av de symfonier som passar för en mindre orkester.

Carl Rune Larsson värnade mycket om att framföra den samtida musiken. Idag hör vi musik av två nu mycket aktuella och produktiva tonsättare, Lotta Wennäkoski och Erkki-Sven Tüür.

Recension ur UNT 1971

Detta hände i Konsertföreningen i går kväll vid den sjunde abonnemangsaftonen för spelåret. Man hade satsat stort och bar fram en symfonisk Sverigepremiär, ja, det blev också en Skandinavien debut, och det hela gav en stark upplevelse, även om symfonin rymde partier som man inte vid ett första åhörande så där helt kunde famntas av. Det var Sjostakovitjs senaste symfoniska verk. Det fjortonde - vilken märklig och sällsynt siffra i den moderna symfoniska produktionen! - som Carl Rune Larsson vågat sig på tillsammans med Uppsala kammarorkester.

...

Men visst är verket som helhet en märklig skapelse av den kanske störste symfonikern i vår tids musikvärld.

Om framförandet kan så här i tidsnödens skrivstund bara uttryckas tacksamma känslor och därtill fyllda av beundran till Kammarorkestern som lyckades ge den orkestrala intensiteten och kontrastriken till solisterna. Dessa var inga mindre än mästarbasen Kim Borg, som gestaltade de mäktiga baspartierna med sin ymnigt flödande stämma, och sopranen Jacqueline Delman, en sångerska med lyster i stämma och ett levande föredrag och kanske ännu mer i kontakt med Sjostakovitjs melodiska intensitet än Kim Borg, vilken gärna ville bli lite statisk. Och så går naturligtvis beundran till Carl Rune Larsson, som efter sin sjukdomstid nu med sådan vitalitet fann symfonins djupa blodfyllda ådror. Det var ett stort kraftprov.

...

/C G

Uppsala Kammarorkester i Universitetets aula.
Foto: Stewen Quigley

Foton genom åren

Under många år har fotografen Stewen Quigley anlitats för att ta bilder av Uppsala Kammarorkester. Här finns bilddokument från Universitetsaulan via konserthusbygget till orkestern i nutid. Nu har Stewen valt ut några bilder för visning i Uppsala Konsert & Kongress restaurang under december och januari.

Välkommen till fotoutställning mellan den 1 december – 7 februari!

Musik i Upplands kommande konserter

24 november kl 16.00 Konstakademien, Stockholm

25 november kl 16.00 Uppsala Konsert & Kongress Sal B

Hommage à Debussy - Uppsala Kammarsolister och Zlata Chochieva, piano.

Musik av Stravinsky, Tailleferre, Debussy och Franck.

12 december kl 12.00 Missionskyrkan, Uppsala *fri entré*

Lunchkonsert med julmusik. Linnékvintetten.

15 december kl 16.00 Uppsala Konsert & Kongress, Restaurangen *fri entré*

Carte Blanche - Trio X och hemliga gäster.

Arrangeras i samarbete med Musikens Hus Vänner och Uppsala Konsert & Kongress.

19 december kl 12.00 Missionskyrkan, Uppsala *fri entré*

Lunchkonsert med julmusik. Trio X.

5 januari kl 16.00 Uppsala Konsert & Kongress, Stora salen

Trettondagsafton - Uppsala Kammarorkester. Stefan Klingele, dirigent, Karolina Andersson, sopran, Adam Sanchez, tenor.

Passa på att göra Trettondagsafton till en hel festkväll med musik, mat och dryck!

Uppsala Konsert & Kongress erbjuder en festmeny som serveras i restaurangen efter konserten. En tre-rätters middag med bordsservering från ca 18.00.

I priset ingår mousserande vin med tilltugg i pausen, som serveras på plan 3.

Bokas via biljettkassan tel. 018-727 90 00 eller Tickster 0771-47 70 70.

Stipendieutdelning

Håkan Parkmans minnesfond instiftades 1988 till minne av Håkan Parkman, dirigent, tonsättare och körledare. Minnesfondens huvudsakliga ändamål är att dela ut stipendier och därigenom bereda undervisning och utbildning åt unga lovande musiker, sångare, arrangörer och kompositörer som verkar i Håkan Parkmans anda. Mottagaren av stipendiet ska i sin verksamhet ha visat prov på nytänkande, respektlöshet och hög musikalisk kvalitet och att stipendiaten verkar huvudsakligen utom ramen för och utan försörjning från etablerade organisationer och sammanslutningar. Kvällens mottagare delar på 190 000 kr.

Musik i Uppland samarbetar med Vi-skogen

Utöver en blomma, som tack till våra artisters medverkan planterar

Musik i Uppland fem träd i Vi-Skogen som en gåva till vår gemensamma jord.

Musik i Uppland, Box 3106, 750 03 Uppsala, tel. 018-17 19 20, info@musikiuppland.se

Länsmusikchef: Peter Waldemarsson 018-17 19 33

Orkesterchef: Mona Gunnarsson 018-17 19 36, mona.gunnarsson@musikiuppland.se

Foto: Serotyuk/Anatoly Dmytrienko, Elts/Marco Borggreve

- Följ Uppsala Kammarorkesters jubileumsår på facebook!
www.facebook.com/uppsalakammarorkester
- Se Musik i Upplands aktiviteter också via facebook, twitter och youtube.
www.musikiuppland.se

**MU
SIK**
I UPPLAND